

виділяють імплементацію нормативно-правових актів та регламентів Європейського Союзу, а також національні закони і правила. З одного боку, це сприятиме підвищення якості логістики в усіх сферах, а з іншого - в перехідний період буде відчуватися значний дефіцит ресурсів (наприклад, автомобілів Євро-3 і вище), що може привести до підвищення вартості багатьох процесів. Сприяти розвитку логістики в Україні, на думку міжнародних компаній, можуть іноземний досвід (24%), залучення інвестицій в транспортну інфраструктуру (24%), державна підтримка (18%). Українські логістичні оператори також наголосили на необхідності залучення інвестицій у транспортну інфраструктуру (25,4%), використання іноземного досвіду (21%), а також спрощення процедур торгівлі за рекомендаціями ООН (19,4%).

Список використаних джерел:

Черчата А. О. Інноваційні аспекти формування логістичних систем підприємств регіону / У. Я. Андрусів, А. О. Черчата // «Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (Івано-Франківськ, 19-20 квітня 2018 року): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 2018. – С. 100-102.

Болдиревої Л. М. Сучасні тенденції розвитку та інновації в логістиці / М. Болдирева // Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти - 2018. – С. 344-362.

Андрусів У. Я. Розподільчий центр як умова вдосконалення логістичного ланцюга в антикризовому управлінні підприємством / Я. Андрусів // «Приазовський економічний вісник» – 2017. - №1. – С. 38-43.

Черчата А. О. Концепції управління підприємствами в контексті застосування логістичного підходу / А. О. Черчата // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: збірник наукових праць. – Харків: ХДУХТ, 2016. – Вип. 2 (24). – С. 87 – 96.

УДК 339.9

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

О. Г. Дзьоба, В. А. Шолопак

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: odzoba@nung.edu.ua*

Суперечливий характер глобалізаційних процесів призводить до поглиблення нерівномірності розвитку окремих регіонів світу, секторів та галузей світового господарства, виникнення економічних та політичних криз. Аналіз наукових праць свідчить, що значного впливу глобалізаційних процесів зазнають і національні енергетичні ринки, зокрема ринки нафти та природного газу.

поміж широкого спектру теоретичних досліджень проблем глобалізації світової економіки, відображених у наукових працях, ми б виділили, в першу чергу, роботи таких вітчизняних і зарубіжних авторів, як Айттов С. Ш., Білорус О. Г., Власов В. І., Вільямсон Д., Гелбрейт Г., Делягін М., Карасьова Н. А., Осадча І., Тарханова Н. О., Уткін А., Федун І. Л., Фрідман Т. Проблеми розвитку та трансформацій ринків нафти і газу досліджувались в працях таких науковців, як Баб'як Л. В., Бурлака Г., Гораль Л. Т., Данилюк М. О., Музиченко М. В., Полянська А. С., Ромашко О. М., Румянцев А. П., Чукаєва І. К., Швидкий О.А., Юхимець Р. С. та інші.

Відаючи належне працям згаданих дослідників, зауважимо, що характер та масштаби впливу глобалізаційних процесів на національні енергетичні ринки зумовлюють необхідність подальших наукових пошуків. В першу чергу потребують досліджень питання ідентифікації та систематизації чинників глобальної природи, визначення їх впливу на розвиток нафтогазового комплексу (НГК) України. При цьому слід розуміти, що розвиток вітчизняного НГК потрібно розглядати в контексті його взаємозв'язку з розвитком національної енергетики загалом та з урахуванням глобальних тенденцій.

Говорячи про глобальний вимір розвитку енергетики важливо усвідомлювати сутність та масштаби змін, що відбуваються на енергетичних ринках та суттєво впливають на формування енергетичної політики держав. Ці процеси супроводжуються зміною моделі функціонування енергетичного сектору, поступовим скороченням використання викопного палива, формуванням конкурентного середовища на ринках природного газу, нафти, електроенергії, вугілля, інтенсивним розвитком технологій використання нетрадиційних енергоресурсів. Все більша перевага віддається підвищенню енергоефективності й використанню енергії із відновлюваних та альтернативних джерел. При цьому одним із пріоритетів глобального розвитку енергетики стає впровадження заходів із запобігання та адаптації до зміни клімату.

Серед визначальних факторів формування трендів розвитку світової енергетики можна назвати зміни в ресурсній базі природних вуглеводнів, посилення конкуренції на енергетичних ринках, нерівномірне зростання енергоспоживання в окремих країнах та регіонах, значну волатильність цін на енергоресурси, глобалізацію світової торгівлі енергоресурсами, розвиток технологій видобування та транспортування вуглеводневих ресурсів, транснаціоналізацію енергетичних бізнесів, розвиток технологій виробництва енергії з відновлювальних та альтернативних джерел.

Проведеними дослідженнями (з урахуванням [1]) доведено доцільність систематизації глобальних чинників за такими групами, як ринкові, політичні, ресурсні, технологічні, інфраструктурні, екологічні, інституційні (таблиця 1).

Глобальні чинники, що впливають на розвиток нафтогазового комплексу України

Група чинників	Чинники
1) ринкові	<ul style="list-style-type: none"> - загострення протиріч між основними суб'єктами енергетичних ринків (виробниками, споживачами, постачальниками, суб'єктами транспортування і розподілу); - посилення конкуренції між споживачами за енергоресурси; - зміна структури пропозиції енергоресурсів та підвищення ролі окремих постачальників у глобальному та регіональному вимірі; - нерівномірне зростання енергоспоживання, що посилює регіональні енергетичні диспропорції; - конкуренція енергоресурсів; - значна волатильність цін на енергоресурси
2) політичні	<ul style="list-style-type: none"> - посилення ролі політичної складової при вирішенні питань енергозабезпечення; - протиріччя при формуванні єдиної енергетичної політики країнами світу
3) ресурсні	<ul style="list-style-type: none"> - дефіцит енергетичних ресурсів в окремих країнах світу, спричинений, в першу чергу, нерівномірним їх розподілом за країнами та регіонами; - скорочення запасів основних газових і нафтових родовищ, що перебувають в експлуатації; - недостатні темпи нарощування розвіданих запасів вуглеводнів
4) техно-логічні	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток технологій видобування сланцевих нафти і газу; - розвиток технологій видобування газу щільних порід, газових гідратів; - розвиток CNG-технологій; - розвиток технологій у сфері нетрадиційної енергетики; розвиток енергозберігаючих технологій; - розвиток та масштабне поширення інформаційних технологій
5) інфра-структурні	<ul style="list-style-type: none"> - будівництво нових LNG-терміналів та суден LNG; - будівництво нових транскордонних газопроводів, розвиток трубопровідних транспортних та розподільних мереж, сховищ для зберігання нафти і газу
6) екологічні	<ul style="list-style-type: none"> - необхідність протидії змінам клімату і, як наслідок, декарбонізація енергетики
7) інституційні	<ul style="list-style-type: none"> - зміна інституційної структури енергетичних ринків з переважанням тенденцій лібералізації; - посилення політики диверсифікації енергозабезпечення; - уповільнення розвитку глобальної економіки

Наведені чинники слід обов'язково враховувати при проведенні аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища (**SWOT-** аналізу) нафтогазового комплексу (табл. 2, з урахуванням [2]) та подальшому формуванні стратегії його розвитку.

SWOT-аналіз нафтогазового комплексу

<p align="center">Сильні сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наявність власних традиційних покладів нафти, газу та газового конденсату; - наявність покладів сланцевого газу та нафти, газу щільних порід та газових гідратів; - значний виробничий потенціал видобувних, переробних та транспортно-розподільних потужностей; - кваліфіковані кадри нафтогазового комплексу; - наявність вітчизняних наукових розробок, пов'язаних із технологіями видобування вуглеводнів; - вигідне географічне розташування видобувних та транспортних потужностей; - розвинута транспортна інфраструктура як для внутрішніх потреб, так і транзиту природного газу; - приєднання до цілей сталого енергетичного розвитку міжнародного співтовариства 	<p align="center">Слабкі сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - моральна та фізична зношеність основних фондів НГК; - дефіцит інвестиційних ресурсів для модернізації НГК; - недостатнє інституційне забезпечення конкурентного розвитку ринків нафти і газу; - непрозорість ціноутворення та регулювання ринків нафти і газу; - домінування неформальних інститутів під час проведення реформ в НГК та встановленні стратегічних цілей його розвитку
<p align="center">Можливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - приєднання до європейських інституцій колективної енергетичної безпеки; - інвестиції і технологічний трансферт енергоефективних технологій; - нарощування економічно вигідного видобутку вуглеводнів власної ресурсної бази; - реалізація експортного потенціалу надлишкових транзитних потужностей та сховищ зберігання газу; - приєднання до європейських технологічних платформ у сфері енергетики та енергоефективності 	<p align="center">Загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> - невідповідність структури видобувних, переробних, транспортних та розподільних потужностей наявному енергоресурсному потенціалу держави; - дискримінація та обмеженість диверсифікації зовнішніх постачачів енергоносіїв критичного імпорту; - зміна напрямів міжнародних транзитних енергетичних коридорів; - дефіцит інвестицій для модернізації енергетики; - екологічні обмеження на традиційну енергетику; - низький платоспроможний попит споживачів

Список використаних джерел:

Маркевич К. Глобальні енергетичні тренди крізь призму національних інтересів України / К. Маркевич, В. Омельченко. Аналітична доповідь. – Київ: Заповіт, 2016. – 118с.

Лір В. Е. Формування енергетичної політики України відповідно до глобальної парадигми сталого розвитку / В. Е. Лір // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Випуск 21. – С. 172 – 178.